

Ankestyrelsens praksisundersøgelse om

Samværssager

Januar 2016

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1 Forord	1
2 Resume og anbefalinger	2
2.1 Undersøgelsens hovedresultater	2
2.2 Anbefalinger	5
3 Regelgrundlag	6
3.1 Reglerne om samvær	6
3.1.1 Fælles ansvar	6
3.1.2 Bedst for barnet	7
3.1.3 Inddragelse af barnet	7
3.1.4 Belysning af barnets perspektiv	8
3.2 Reglerne i forvaltningsloven	10
3.2.1 Sagens oplysning	10
3.2.2 Partshøring	11
3.2.3 Begrundelse	12
4 Belysning af barnets perspektiv	15
4.1 Ophævelse af eller afslag på samvær	15
4.2 Løbende samvær	16
4.3 Feriesamvær	19
4.4 Vilkår	21
4.5 Midlertidigt samvær og erstatningssamvær	23
5 Andre forhold, der gav anledning til opmærksomhed	25
5.1 Praksis om deleordninger	25
5.2 Praksis om feriesamvær	27
5.3 Korrekt partshøring	28
5.4 Aftaler	29

1 Forord

Som led i Ankestyrelsens arbejde med at sikre korrekt praksis i Statsforvaltningen gennemførte Ankestyrelsen i 2014 for første gang en undersøgelse af Statsforvaltningens praksis i samværsager. Ankestyrelsen gennemgik 33 påklagede sager fra Statsforvaltningen med henblik på at afdække den faglige kvalitet.

Praksisgennemgangen var afgrænset til at omhandle samværsafgørelser, som var hjemvist i 2012 og 2013 på grund af manglende belysning af barnets perspektiv.

Omdrejningspunktet for undersøgelsen var Statsforvaltningens pligt til altid at inddrage barnet og sørge for, at barnets perspektiv bliver belyst i forbindelse med oplysningen af sagen. Baggrunden for valget af dette omdrejningspunkt var, at antallet af hjemvisninger til belysning af barnets perspektiv var fordoblet fra 2012 til 2013, mens antallet af afsluttede sager var nogenlunde det samme.

På baggrund af gennemgangen af de hjemviste samværsager vurderede Ankestyrelsen helt overordnet set, at hjemvisningerne i de fleste af sagerne var begrundet i, at Statsforvaltningen ikke havde foretaget en tilstrækkelig belysning af barnets perspektiv. Undersøgelsen mandede ud i, at Ankestyrelsen kom med en række anbefalinger til Statsforvaltningen.

Samtidig besluttede Ankestyrelsen at følge op på afrapporteringen ved i 2015 at foretage en stikprøveundersøgelse af et antal afgjorte sager i Statsforvaltningen for at undersøge, hvordan barnets perspektiv belyses, når Statsforvaltningen træffer afgørelse om samvær.

Til brug for denne undersøgelse har Ankestyrelsen derfor i år indkaldt 40 samværsafgørelser, som Statsforvaltningen har truffet efter den 1. maj 2015, og som ikke er påklaget.

Ankestyrelsen har foretaget praksisundersøgelsen som led i sin tilsynsforpligtelse.

Praksisundersøgelsen er afgrænset til at omfatte samværsager, der har været realitetsbehandlet.

Ankestyrelsen har modtaget 38 samværsafgørelser, som har været genstand for undersøgelse af, hvordan barnets perspektiv er belyst, om barnets perspektiv er tilstrækkeligt oplyst, og om barnets perspektiv er tilstrækkeligt begrundet.

Inden offentliggørelsen af denne undersøgelse har Ankestyrelsen drøftet hovedbudskaberne af praksisundersøgelsen med Statsforvaltningen.

Statsforvaltningen har i den forbindelse bedt Ankestyrelsen om at deltage på sidelinjen til Statsforvaltningens kommende projekt i 2016 om begrundelser.

2 Resume og anbefalinger

Praksisundersøgelsen viser, at Statsforvaltningen i 36 ud af 38 sager belyste barnets perspektiv tilstrækkeligt, hvilket svarer til 95 procent af sagerne.

I syv ud af de 38 sager, hvilket svarer til 18 procent af sagerne, traf Statsforvaltningen afgørelse om samvær og lagde vægt på, at forældrene var enige. I de restende 31 sager, tog Statsforvaltningen stilling til samværet på baggrund af forældrenes uenighed.

I de to sager, hvor barnets perspektiv ikke var tilstrækkeligt belyst, var der tale om uenighed mellem forældrene. Barnets perspektiv var således i 2 ud af de 31 sager, svarende til 6 procent, ikke tilstrækkeligt belyst.

Praksisundersøgelsen viser dog også, at barnets perspektiv ikke var tilstrækkeligt begrundet i seks ud af de 38 sager, hvilket svarer til 16 procent af sagerne. I alle seks sager, hvor begrundelsen var utilstrækkelig, var forældrene ikke enige om samværet.

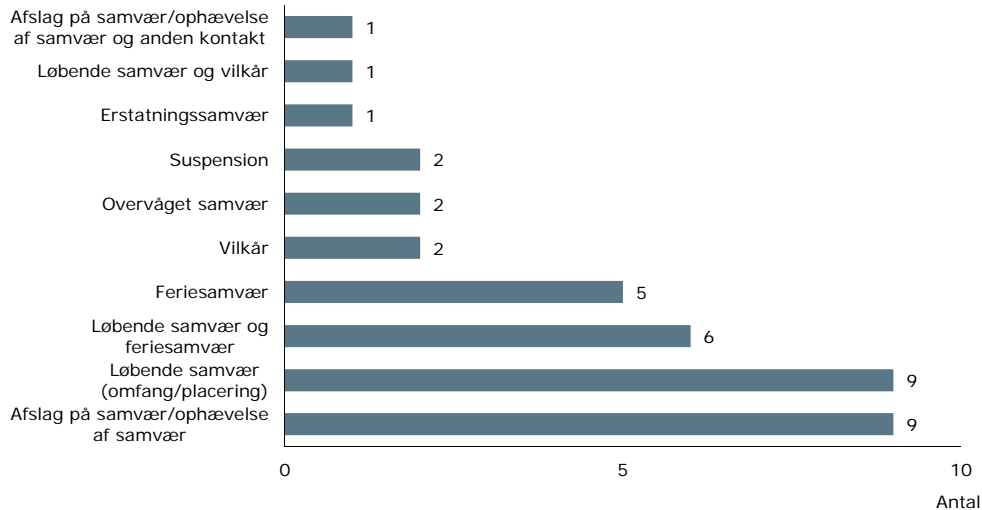
Det svarer således til, at seks procent af de 31 sager, hvor Statsforvaltningen traf afgørelse om samvær, ikke var tilstrækkeligt begrundet. Derudover var der én sag, hvor afgørelsen handlede om flere samværsforhold, men hvor barnets perspektiv kun var delvist tilstrækkeligt begrundet.

Under gennemgangen af sagerne i praksisundersøgelsen er Ankestyrelsen blevet opmærksom på en række andre forhold, som ikke har været undersøgelsens omdrejningspunkt/målepunkt.

Sagerne om deleordning og feriesamvær giver Ankestyrelsen anledning til at overveje om praksis og Vejledning om samvær kan uddybes og præciseres nærmere.

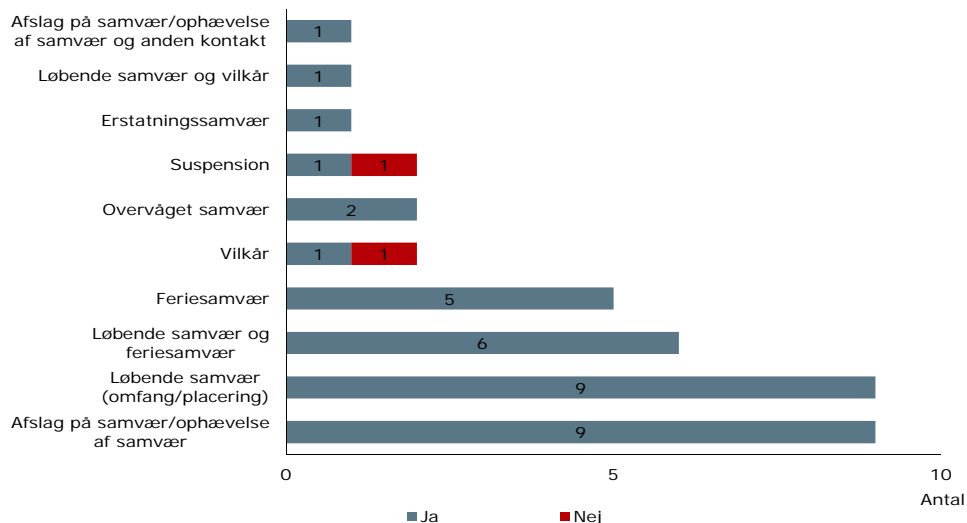
2.1 Undersøgelsens hovedresultater

Ankestyrelsen har modtaget 38 samværsafgørelser, som danner grundlag for praksisundersøgelsen. I figur 2.1 nedenfor kan man se de 38 samværsager fordelt på afgørelsestype.

Figur 2.1 De gennemgåede sager fordelt på afgørelsestype, antal

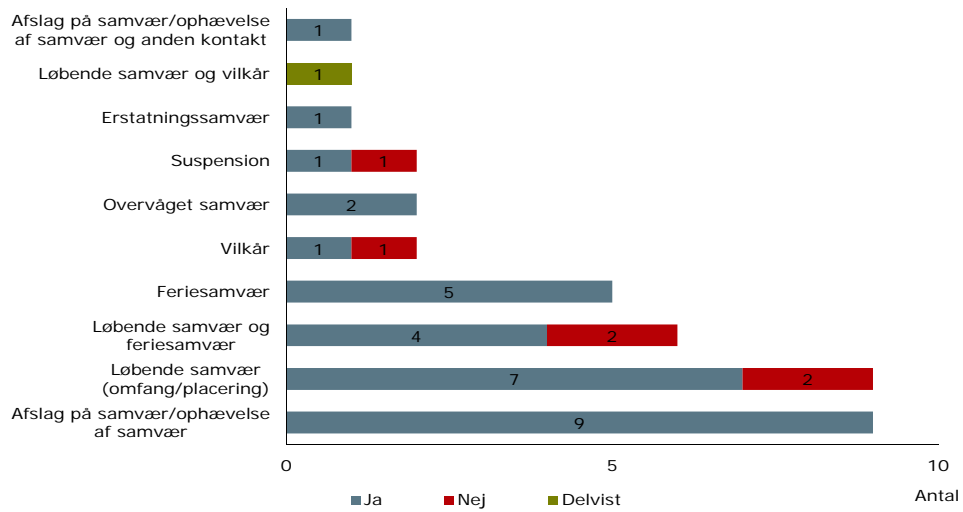
I 36 ud af de 38 samværsager var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst.

I nedenstående figur 2.2 kan man se, at de to sager, hvor barnets perspektiv ikke var tilstrækkeligt belyst, handlede om suspension og fastsættelse af vilkår

Figur 2.2 Er barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst fordelt på sagstyper? Antal

I figur 2.3 nedenfor kan man se, at barnets perspektiv ikke var tilstrækkeligt begrundet i seks ud af de 38 sager. I én sag var barnets perspektiv kun delvist begrundet.

Af nedenstående figur kan man se, at der ikke et klart mønster for, hvilke sagstyper der ikke begrundes tilstrækkeligt.

Figur 2.3 Er barnets perspektiv tilstrækkeligt begrundet fordelt på sagstyper, antal

2.2 anbefalinger

Gennemgangen af sagerne giver overordnet set grundlag for følgende anbefalinger til Statsforvaltningen.

- Statsforvaltningen bør være særlig opmærksom på at sikre, at barnets perspektiv er belyst, og at det også er tilstrækkeligt begrundet i afgørelsen. Det gælder særligt afgørelser om det løbende samvær og feriesamvær. Se mere herom i afsnit 4.2 om det løbende samvær, 4.3 om feriesamvær og 4.4 om vilkår.
- Statsforvaltningen bør inddrage en børnesagkyndiges rådgivning, vejledning og/eller vurdering i begrundelsen for afgørelsen. Den børnesagkyndiges udtalelse er særlig vigtig i sager om deleordninger, *hvor* der er gennemført en samtale med barnet, *hvor* der er højt konfliktniveau, og *hvor* samværet vedrører et barn under 3 år. Den børnesagkyndiges udtalelse kvalificerer og højner det faglige niveau. Når den børnesagkyndiges udtalelse ikke tillægges betydning, bør Statsforvaltningen afveje udtalelsen over for de forhold, som taler for afgørelsens resultat og som belyser barnets perspektiv. Se mere herom i afsnit 4.2 om det løbende samvær og 4.3. om feriesamvær.
- Barnets alder er et vigtigt moment ved vurderingen af samværet og bør nævnes i begrundelsen. I mange sager var barnets alder ikke nævnt i begrundelsen, uanset at dette formentligt har været tillagt vægt ved afgørelsen. Se mere herom 3.2.3.
- Statsforvaltningen bør være opmærksom på, hvorfor Statsforvaltningen træffer afgørelse eventuelt om en del af sagen, og hvornår Statsforvaltningen nedskriver forældrenes aftale om samvær. Hvis Statsforvaltningen træffer afgørelse, skal afgørelsen opfylde forvaltningslovens krav. Se mere herom i afsnit 5.4 om aftaler.
- Hvis der er enighed om samværet, kan Statsforvaltningen i stedet for at træffe afgørelse sende forældrene et samværsdokument i overensstemmelse med forældrenes enighed. Se mere herom i afsnit 5.4 om aftaler.
- Statsforvaltningen bør overveje, om sagsgangene i forbindelse med partshøring i tilstrækkeligt omfang tilgodeser parternes mulighed for at kommentere på de faktiske oplysninger, som er til ugunst og som er af væsentlig betydning, inden Statsforvaltningen træffer afgørelse. I partshøringen bør Statsforvaltningen angive, at det er muligt at komme med eventuelle bemærkninger inden for en rimelig frist og vejlede forældrene om konsekvensen af, at eventuelle bemærkninger ikke modtages inden for den angivne frist. Dette gælder også, når parterne er indkaldt til et møde i Statsforvaltningen. I disse tilfælde kan Statsforvaltningen i indkaldelsen angive, at der er mulighed for at komme med bemærkninger på mødet og ellers indsende bemærkningerne efter mødet. Se mere herom i afsnit 5.3 om partshøring.

3 Regelgrundlag

3.1 Reglerne om samvær

Reglerne om samvær findes i forældreansvarsloven, som hviler på en række grundlæggende principper. Disse grundlæggende principper gennemgås nedenfor med særlig fokus på belysning af barnets perspektiv i samværsager.

3.1.1 Fælles ansvar

Et af lovens grundlæggende principper er, at forældrene har et fælles ansvar for deres barn. Dette afspejler sig i flere af lovens bestemmelser blandt andet § 19, hvorefter et barn har ret til samvær efter forældrenes samlivsophævelse, og begge forældre har ansvaret for, at barnet har samvær.

Forældreansvarslovens § 19

Stk. 1. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som barnet ikke har bopæl hos.

Det fælles ansvar afspejler sig også i § 21, hvorefter Statsforvaltningen først inddrages ved uenighed om samvær. Loven forudsætter således, at forældrene kan blive enige om samværet, og at Statsforvaltningen derfor som udgangspunkt ikke behøver at blive inddraget i spørgsmålet om samvær.

Forældreansvarslovens § 21

Stk. 1. Er der uenighed om omfanget og udøvelsen af samvær, kan Statsforvaltningen efter anmodning træffe afgørelse herom og fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed.

Stk. 2. Samværet fastsættes ud fra en konkret vurdering af barnets forhold.

Stk. 3. Fastsættelse af samvær kan afslås, og en aftale eller afgørelse om samvær kan ændres eller ophæves.

Derudover understreges det fælles ansvar i lovens § 32, hvor det fremgår, at Statsforvaltningen ved uenighed om samvær som udgangspunkt er forpligtet til at tilbyde børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling med henblik på at forsøge at forlige sagen.

Forældreansvarslovens § 32

Stk. 1. Statsforvaltningen skal tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling ved uenighed om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Stk. 2. Statsforvaltningen kan i andre tilfælde tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling, hvis der er et særligt behov herfor.

Stk. 3. Statsforvaltningen kan undlade at tilbyde rådgivning eller konfliktmægling efter stk. 1, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt.

3.1.2 Bedst for barnet

Princippet om det fælles ansvar skal ses i nær sammenhæng med et andet grundlæggende princip, som er hovedkriteriet, når der træffes afgørelse om samvær.

Forældreansvarslovens § 4

Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Ved vurderingen af barnets bedste skal der tages hensyn til, at barnet har ret til og behov for kontakt med begge sine forældre, og begge forældre skal være med til at sikre, at samværet gennemføres.

Vurderingen af barnets bedste er en individuel vurdering af det enkelte barns forhold, herunder barnets egen indstilling – sammenholdt med den erfaring og det erfaringsgrundlag, der i øvrigt foreligger eller kan bibringes sagen i form af børnesagkyndigt kundskab. Det betyder, at vurderingen af barnets bedste til enhver tid skal fortolkes som den bedst tænkelige løsning for det pågældende barn.

Vurderingen foretages på baggrund af en inddragelse af barnet og belysning af barnets perspektiv, som også er to bærende principper i loven. Disse gennemgås nedenfor.

3.1.3 Inddragelse af barnet

Vurderingen af barnets bedste skal som nævnt ses i sammenhæng med princippet i § 5 om inddragelse af barnet.

Forældreansvarslovens § 5

I alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed

Da der tages hensyn til barnets alder og modenhed, gælder der ingen aldersgrænse for, hvornår barnet skal inddrages.

3.1.4 Belysning af barnets perspektiv

Vurderingen af barnets bedste og inddragelse af barnet skal ses i tråd med § 34 om, at barnets perspektiv altid skal belyses. Selvom der ikke foreligger en egentlig tvist mellem forældrene, skal barnets perspektiv belyses.

Forældrenes egne oplysninger om barnet er en væsentlig kilde til at få barnets perspektiv belyst, og forældrenes oplysninger vil i nogle tilfælde kunne danne tilstrækkelig grundlag for, at barnets perspektiv er belyst.

Hvis forældrene på et møde i Statsforvaltningen bliver enige om samværet, kan det i sådanne tilfælde være unødvendigt at belyse barnets perspektiv yderligere, idet forældrene anses for nærmest til at vurdere, hvad der er bedst for barnet.

Forældreansvarslovens § 34

Barnet skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv.

Bestemmelsen sikrer, sammenholdt med bestemmelsen om inddragelse af barnet, dels at barnet får mulighed for at komme til orde, og dels at der tilvejebringes et konkret børneperspektiv. På den måde opnås et kvalificeret grundlag for forældrenes forligsbestræbelser og afgørelser om samvær.

I samværssager beror tilvejebringelsen af et forsvarligt oplysningsgrundlag på, at Statsforvaltningen sørger for at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at afgøre samværssagen.

Spørgsmålet om, hvornår der foreligger et forsvarligt oplysningsgrundlag, beror på en konkret vurdering. Denne vurdering bygger først og fremmest på, hvilke spørgsmål, der rejses i sagen, oplysningernes art og omfang, samt det anvendte retsgrundlags mere eller mindre detaljerede karakter. Det vil også indgå i vurderingen, hvor indgribende afgørelsen er.

Tilvejebringelsen af et forsvarligt oplysningsgrundlag i samværssager beror altid på, at Statsforvaltningen belyser barnets perspektiv tilstrækkeligt. Bestemmelsen indebærer således en pligt til at belyse barnets perspektiv, men der gælder ikke en tilsvarende pligt for barnet til at komme frem med sine synspunkter.

Børnesamtaler

Barnets perspektiv kan belyses ved samtaler, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde. Det afhænger af det enkelte barns alder og modenhed, hvordan det bedst

kan ske, men det forudsættes, at belysning af barnets perspektiv sker på den for barnet mest skånsomme måde, og at barnet ikke må blive – eller føle sig – ansvarlig for myndighedernes afgørelser.

Det er muligt at gennemføre en samtale med de fleste cirka 7-årige børn. Denne aldersgrænse er dog kun vejledende, idet der i nogle tilfælde vil kunne gennemføres samtaler med et barn på under 7 år. Ligeledes vil der i andre tilfælde være 7-årige, der har svært ved at formulere sig og give udtryk for deres egne synspunkter ved en egentlig samtale.

Statsforvaltningen kan blandt andet tilvejebringe oplysninger om barnets modenhed gennem oplysninger fra forældrene og eventuelt barnets skole.

Belysning af barnets perspektiv gennem en børnesamtale er en måde barnets mening kan indgå i Statsforvaltningens afgørelse, men det er forældrene og Statsforvaltningen – og ikke barnet – der træffer beslutning om samværet.

Når den børnesagkyndige har afholdt samtale med barnet i Statsforvaltningen, udfærdiger den børnesagkyndige et notat om samtalen med barnet. Notatet bør - ud over at indeholde barnets syn på blandt andet samvær - indeholde relevante oplysninger om barnets personlige og faktiske forhold samt helhedsindtrykket af samtalen, herunder en modenhedsvurdering af barnet.

Hvis det vurderes, at barnet mangler den fornødne modenhed til at udtale sig, eller hvis det skønnes, at barnet ikke kan overskue konsekvenserne af sine udtalelser, skal notatet indeholde en redegørelse herfor.

Det kan også forekomme, at barnets udtalelser må antages ikke at være udtryk for barnets egen mening om samværet, fordi barnet er under kraftig påvirkning fra en af forældrene eller andre. I så fald skal notatet også indeholde en begrundet vurdering heraf.

Børnesagkyndig undersøgelse

Barnets perspektiv kan belyses gennem en børnesagkyndig undersøgelse. Iværksættelse af en børnesagkyndig undersøgelse er en måde, Statsforvaltningen kan oplyse sagen og barnets perspektiv. Samtidig kan der med resultatet af en børnesagkyndig undersøgelse være mulighed for, at forældrene kan indgå en aftale om samværet.

Iværksættelse af en børnesagkyndig undersøgelse er særlig relevant i sager med yngre børn op til cirka 7 år, idet det på grund af barnets alder og modenhed ofte vil være svært at få belyst barnets perspektiv gennem en egentlig samtale.

Derudover vil en børnesagkyndig undersøgelse være særlig relevant i sager om afslag på/ophævelse af samvær, når der er tale om lang tids adskillelse mellem barn og samværsforælder, og når samværet kan blive meget konfliktfyldt på grund af forældrenes indbyrdes forhold.

Endelig kan en børnesagkyndig undersøgelse være relevant at gennemføre i sager, *hvor* barnet er i en udsat situation, *hvor* der er alvorlige problemer hos den ene forælder eller begge forældre, *hvor* der er påstand om vold eller grænseoverskridende adfærd, *og hvor* der i øvrigt er væsentlige samarbejdsproblemer mellem forældrene.

Inddragelse af barnet på anden måde

Barnets perspektiv kan også belyses ved at indhente oplysninger fra andre f.eks. børnesagkyndig deltagelse under mødet med forældrene i Statsforvaltningen, sagkyndige erklæring om en eller begge forældre samt udtalelse fra barnets dagsinstitution, skole, de sociale myndigheder, politiet og/eller andre, der har relevante oplysninger om barnet.

I sager om samvær med mindre børn under 3 år, vil forældrenes oplysninger, udtalelse fra læge, sundhedsplejerske og institution samt deltagelse af en børnesagkyndig på mødet med forældrene i Statsforvaltningen kunne belyse barnets perspektiv.

En børnesagkyndiges deltagelse på et møde i Statsforvaltningen kan være med til at fastholde forældrene i, at det er barnets perspektiv, der er afgørende for vurderingen af samværet og bibringe forældrene en forståelse for barnets og hinandens situation.

Inddragelsen af en børnesagkyndig vil også kunne afdække forholdene og en videre målretning mod eventuelle tiltag, som kan medvirke til en eventuel forligsmæssig løsning mellem forældrene.

3.2 Reglerne i forvaltningsloven

En afgørelse om samvær skal overholde reglerne i forvaltningsloven, herunder reglerne om sagsoplysning, partshøring og begrundelse.

3.2.1 Sagens oplysning

Det påhviler Statsforvaltningen – hvis forældrene ikke kan blive enige – at sørge for, at der tilvejebringes et fyldestgørende faktisk og retligt grundlag for en afgørelse om samvær.

Hvornår dette er opfyldt, beror på en skønsmæssig vurdering, hvor det afgørende er, om der på baggrund af oplysningerne er tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, hvad der er bedst for barnet.

Tilvejebringelsen af et forsvarligt afgørelsesgrundlag forudsætter ikke kun, at alle relevante forhold er belyst, men også at de tilvejebragte oplysninger er pålidelige.

Statsforvaltningen skal derfor ved afgørelsen foretage en kvalificeret bevisbedømmelse af oplysningerne i sagen. Dette gælder både de oplysninger, som forældrene har indsendt eller er kommet med under et møde i Statsforvaltningen, og de oplysninger, som er modtaget fra andre myndigheder el.lign.

3.2.2 Partshøring

Partshøring er en fundamental retssikkerhedsgaranti. Undladelse af partshøring eller mangelfuld partshøring vil efter omstændighederne kunne føre til, at afgørelsen i sagen bliver ugyldig.

Forvaltningslovens § 19

Stk. 1. Kan en part ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Pligten til partshøring består i alle tilfælde, hvor der er en vis formodning for, at parten ikke er bekendt med, at en oplysning indgår i afgørelsesgrundlaget. En sådan formodning antages at bestå, medmindre parten selv har givet oplysningen til brug for behandlingen af sagen, eller det i øvrigt må være klart for parten, at oplysningen indgår i afgørelsesgrundlaget.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at sagens parter får lejlighed til at gøre sig bekendt med og kommentere, supplere eller korrigere det faktiske afgørelsesgrundlag, inden afgørelsen træffes.

Hvilke oplysninger, der skal høres over, afhænger af oplysningens funktion. Bidrager oplysningen til at supplere sagens bevismæssige grundlag, eller medvirker den til at skaffe klarhed over sagens faktiske omstændigheder, skal der foretages partshøring. Der bør således altid partshøres, når parten skønnes at have interesse i at få lejlighed til at se og kommentere afgørelsesgrundlaget.

Folketingets Ombudsmand har i beretningen fra 1987, s. 91, anført følgende om pligten til partshøring:

". . . jeg bemærker herved, at hensynet til en part i familieretlige sager, herunder navnlig samværssager, tilsiger, at parten i videre omfang bliver gjort bekendt med oplysninger og synspunkter fra den anden part, uanset om de måtte være af betydning for sagens afgørelse, at det ikke kan udelukkes, at parten går ud fra, at oplysningen har (

haft) betydning for sagens afgørelse, og at forvaltningslovens regler, herunder reglerne om partshøring, kun kan betragtes som minimumsregler. "

En myndighed kan fastsætte en svarfrist for partshøringen, og kan samtidig meddele, at der vil blive truffet afgørelse i sagen, hvis der ikke gives svar inden fristens udløb.

Fristen bør fastsættes sådan, at parten får rimelig tid til at sætte sig ind i oplysningerne og overveje eventuelle bemærkninger. På den anden side bør fristen ikke være så lang, at det forsinker sagens afgørelse i unødigt omfang.

Det er en forudsætning for korrekt partshøring, at det klart fremgår af høringen, at der er tale om en partshøring, hvor parten har mulighed for at komme med eventuelle bemærkninger, inden der træffes afgørelse.

Hvis parterne har deltaget i et møde i Statsforvaltningen, må det antages, at parterne er blevet tilstrækkeligt partshørt over de oplysninger, som er kommet frem på mødet og har haft lejlighed til at kommentere disse oplysninger.

En anmodning om at få mulighed for at komme med yderligere bemærkninger efter mødets afholdelse bør dog som altovervejende hovedregel altid imødekommes med fastsættelse af en svarfrist for bemærkninger.

3.2.3 Begrundelse

Når Statsforvaltningen træffer afgørelse om samvær, har parterne krav på at få en fyldestgørende forklaring på, hvorfor afgørelsen har fået netop det indhold, den har.

Dette skyldes, at samværsager er partstvister, og at afgørelsen derfor som udgangspunkt altid vil fremstå som bebyrdende for den ene af forældrene.

En begrundelse for en afgørelse skal fremtræde som en afklaring på, hvorfor afgørelsen har fået det pågældende resultat.

I samværsafgørelser, hvor afgørelsen beror på et skøn, skal begrundelsen altid suppleres af en individuel redegørelse for de hovedhensyn, der ligger bag skønnet i den konkrete sag. De faktiske omstændigheder, der har været af væsentlig betydning ved sagens afgørelse, skal gengives som en del af begrundelsen.

Forvaltningslovens § 24

Stk. 1. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Begrundelsen for en samværsafgørelse skal således indeholde en henvisning til de lovbestemmelser og den administrative praksis, som har været relevant for afgørelsen. Derudover skal begrundelsen indeholde en redegørelse for de faktiske omstændigheder, som er tillagt afgørende vægt ved afgørelsen, f.eks. barnets holdning, barnets alder, samværsforældrens hidtidige forbindelse med barnet, tidligere udøvet samvær og relevante aftaler om samværet, ligesom eventuelle erklæringer, vurderinger el.lign. bør fremgå.

I begrundelsen skal der være en opremsning af de hovedhensyn, der har været bestemmende for Statsforvaltningens skøn.

Det skal således klart fremgå af afgørelsen, hvilke konkrete oplysninger og forhold, der er tillagt afgørende vægt ved Statsforvaltningens vurdering af, hvad der i den konkrete sag er bedst for barnet.

Hvis sagens faktiske omstændigheder er omtvistede, bør begrundelsen oplyse, at faktum er omstridt, angive de modstridende versioner og anføre, hvilket faktum myndigheden bevismæssigt lægger til grund i forbindelse med afgørelsen og begrunde dette.

Tilsvarende gælder, hvis Statsforvaltningen i sin afgørelse tilsidesætter sagkyndige udtalelser eller støtter sin afgørelse på bestemte af flere modstridende udtalelser, ligesom begrundelsespligten skærpes i tilfælde, hvor den sagkyndige vurdering skifter under sagens forløb.

Om begrundelsespligten i samværsager har Folketingets Ombudsmand i sin beretning fra 1988, side 276 anført:

". . . skal begrundelserne undtagelsesfrit indeholde henvisning til en eller flere paragraffer i lov eller bekendtgørelse. . . Afgørelserne skal således ofte indeholde en angivelse af de kriterier, der har været inddraget, og som har haft afgørende betydning for afgørelsens resultat. Dette gælder for så vidt både kriterier, der taler for, og kriterier, der taler imod resultatet; men almindeligvis vil kun de hensyn, der understøtter udfaldet, have været bestemmende og dermed omfattet af begrundelsespligten. "

Det kan ikke angives præcist, hvor udførligt en afgørelse skal begrundes, da dette beror på en konkret vurdering, men jo mere indgribende eller kompliceret en afgørelse er, jo større krav stilles der til begrundelsen.

Afviger en afgørelse eksempelvis fra udgangspunktet i loven eller praksis, har forældrene krav på en fyldestgørende forklaring på, hvilke forhold i sagen, der har nødvendiggjort denne afvigelse.

De største krav til begrundelsen stilles i sager om afslag på eller ophævelse af samvær.

Træffes en afgørelse om afslag på samvær f.eks. ud fra en formodning om, at samværet på grund af forældrenes indbyrdes forhold vil blive meget konfliktfyldt, skal afgørelsen indeholde en redegørelse for faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for formodningen om, at forældrenes forhold er så konfliktfyldt, at det vil påvirke barnet negativt.

4 Belysning af barnets perspektiv

4.1 Ophævelse af eller afslag på samvær

10 sager handlede om afslag på eller ophævelse af samvær, og i alle disse sager var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst og begrundet.

Gennemgangen af disse sager viser, at Statsforvaltningen er opmærksom på at få belyst barnets perspektiv grundigt og få begrundet det tilstrækkeligt i denne type sager, hvor kravene til begrundelsen er større end i andre sager på grund af sagernes karakter.

I fire af sagerne ophævede eller afslog Statsforvaltningen samvær med henvisning til, at forældrene var enige herom. Barnets perspektiv var i disse sager belyst gennem forældrenes oplysninger.

I de resterende seks sager tog Statsforvaltningen stilling på baggrund af forældrenes uenighed om samvær. I disse sager var børnene fordelt sådan, at der var to børn i alderen 0-2 år, et barn i alderen 3-5 år, et barn i alderen 6-8 år og to børn i alderen 9-11 år.

Fælles for børnene i de seks sager var, at barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene sammen eller hver for sig i Statsforvaltningen og børnesagkyndig deltagelse på mødet med forældrene i Statsforvaltningen.

Når mødet drejer sig om samvær med et barn under 3 år, er deltagelse af en børnesagkyndig under mødet i Statsforvaltningen, en vigtig måde at belyse barnets perspektiv på.

Den børnesagkyndiges rådgivning/vejledning vil kunne medvirke til en eventuel forligsmæssig løsning mellem forældrene, hvilket er i tråd med grundprincippet i forældreansvarsloven om, at forældrene har et fælles ansvar for deres barn.

Sag 32 er et eksempel på en sag, hvor barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst.

I denne sag havde bopælsforælderen søgt om ophævelse af samværet mellem barnet (11 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, børnesamtale i Statsforvaltningen, udtalelsen fra skole og oplysninger fra det hidtidige sagsforløb i Statsforvaltningen.

Statsforvaltningen ophævede samværet og lagde vægt på barnets alder, at der i en flerårig periode ikke havde været samvær, og at barnet oplyste, at barnet ikke på nuværende tidspunkt ønskede at se samværsforælderen. Statsforvaltningen lagde også vægt på den børnesagkyndiges vurdering af, at barnet var alderssvarende, at det var

barnets egen holdning, der fremkom under samtalen, *og at* det var den børnesagkyndiges indtryk, at barnet følte sig svigtet af samværsforælderen.

Derudover lagde Statsforvaltningen vægt på, at det fremgik af skoleudtalelsen, *at* barnet var i god trivsel, *at* barnet også var et meget følsomt barn, der havde behov for, at det blev taget blidt om, *at* barnet profiterede af de faste rammer, som skolen gav, *og at* barnet var blevet mere rolig under disse rammer. Endelig tillagde Statsforvaltningen det betydning, at når barnet ønskede samvær, ville barnet kontakte samværsforælderen.

Sag 9 er et andet eksempel på en sag, hvor barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst og godt begrundet i afgørelsen.

I denne sag havde samværsforælderen søgt om samvær mellem barnet (10 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, samtale med barnet i Statsforvaltningen, oplysninger fra politiet, kommunen og en psykologudtalelse.

Statsforvaltningen afslog at fastsætte samvær under hensyn til, at barnet – under to samtaler i Statsforvaltningen – blandt andet havde oplyst, at samværsforælderen havde udsat barnet for seksuelle krænkelser, og at barnet ikke ønskede at se samværsforælderen.

Statsforvaltningen lagde også vægt på den børnesagkyndiges vurdering af, at barnet klart gav udtryk for ikke at ville se samværsforælderen, og at begrundelserne var de samme ved begge samtaler.

Endelig lagde Statsforvaltningen vægt på en udtalelse fra barnets psykolog, hvor det blandt andet fremgik, at barnet befandt sig i en presset situation, og at barnets situation i høj grad vedrørte forhold, som henhørte under de sociale myndigheder.

Sag 9 og 32 er eksempler på, at afgørelsens faglige kvalitet højnes, når den børnesagkyndiges vurdering af barnet tillægges afgørende vægt i begrundelsen.

4.2 Løbende samvær

Ni af sagerne handlede udelukkende om løbende samvær, seks af sagerne handlede både om løbende samvær og feriesamvær, mens én sag handlede om løbende samvær og vilkår. I samtlige 16 sager var barnets perspektiv for så vidt angår det løbende samvær tilstrækkeligt belyst.

Det kan generelt konkluderes, at Statsforvaltningen i tilstrækkeligt omfang belyser barnets perspektiv i sagerne om det løbende samvær.

I fire af de 16 sager blev afvejningerne af de faktiske forhold, som blev tillagt afgørende vægt, ikke tilstrækkeligt gengivet i begrundelserne. Barnets perspektiv var derfor ikke tilstrækkeligt begrundet i disse fire sager, og derfor anbefaler Ankestyrelsen, at

Statsforvaltningen er mere opmærksom på begrundelsernes udformning særligt i denne type sager.

I tre af de fire sager som ikke var tilstrækkeligt begrundet, havde Statsforvaltningen ikke inddraget den børnesagkyndiges vurdering under børnesamtalen i begrundelsen og havde ikke afvejet denne vurdering over for barnets udtalelser.

Børnene var i de 16 sager fordelt sådan, at der var tre børn i alderen 0-2 år, tre børn i alderen 3-5 år, syv børn i alderen 6-8 år, tre børn i alderen 9-11 år og tre børn på mere end 12 år. I tre af sagerne var der to børn.

Der var kun et fælles træk i forhold til belysning af barnets perspektiv i de 16 sager. I alle sagerne var barnets perspektiv belyst gennem oplysninger fra forældrene.

Sag 31 er et eksempel på en sag, hvor barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst.

I denne sag havde bopælsforælderen søgt om en indskrænkning af samværet mellem børnene (7 år og 11 år) og samværsforælderen. Børnenes perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene i Statsforvaltningen, samtaler i Statsforvaltningen og udtalelse fra skole samt SFO.

Statsforvaltningen ændrede den aftalte 7/7 deleordning og lagde vægt på, at samarbejdet mellem forældrene ikke fungerede optimalt, og at kommunikationen var sparsom.

Statsforvaltningen lagde også vægt på børnenes ønsker om at ændre samværsordningen og på den børnesagkyndiges vurdering af, at børnene under samtalen var bekymrede for at gøre deres forældre kede af det eller sure, og at børnene derfor tog ansvar for ikke at sige for meget.

Statsforvaltningen vurderede, at børnene var prægede af det manglende forældresamarbejde. Statsforvaltningen bemærkede i øvrigt, at det ikke er bedst for børn at fastsætte samvær i en deleordning, hvor konfliktniveauet mellem forældrene er højt, og at dette skyldes, at deleordning forudsætter en højere grad af samarbejde og kommunikation mellem forældre, end hvis samvær fastsættes i mere begrænset omfang.

Ankestyrelsen har fundet anledning til at knytte nogle bemærkninger til praksis omkring deleordninger, se mere herom i afsnit 5.1.

Sag 5 er et eksempel på, at barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst og godt begrundet for så vidt angår det løbende samvær.

I sagen tog Statsforvaltningen stilling til både det løbende samvær og fastsættelse af vilkår. Både bopælsforælderen og samværsforælderen havde søgt om ændring af samværet mellem barnet (5 år) og samværsforælderen.

Barnets perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger, møde med forældrene i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, udtalelser fra barnets institution og en børnesagkyndig undersøgelse.

Statsforvaltningen fastsatte samvær fra fredag til søndag i lige uger og fra onsdag til torsdag i ulige uger. Statsforvaltningen lagde blandt andet vægt på udtalelsen fra barnets institution. Det fremgik af denne udtalelse, *at* barnet trivedes, *at* barnet så frem til at være sammen med samværsforælderen, *og at* barnet efter samværet fortalte med glæde, hvad de havde lavet sammen. Derudover fremgik det, at barnets sprog var blevet bedre, og barnet talte dansk med samværsforælderen.

Statsforvaltningen lagde også vægt på den børnesagkyndige undersøgelse, hvor det fremgik, at på trods af *at* samværsforælderen var meget svingende i forælderrollen, *at* samværsforælderen havde svært ved at sætte relevante rammer, stimulere og udfordre barnet alderssvarende, *og at* samværsforælderen og barnets samspil ikke understøttede barnets udvikling af selvstændighed og selvtillid, var det særdeles væsentligt at opretholde kontakten til samværsforælderen.

Sag 6 og sag 15 er eksempler på, at der i begrundelsen ikke er redegjort for, hvordan de børnesagkyndiges udtalelser indgik i vurderingen af det løbende samvær.

I **sag 6** havde bopælsforælderen søgt om indskrænkning af samværet mellem to børn (6 år og 8 år) og samværsforælderen. Børnenes perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger, forældrenes møde i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, børnesamtaler i Statsforvaltningen og udtalelser fra børnenes skoler.

Under samtalerne i Statsforvaltningen udtrykte børnene ønske om at fortsætte med deleordningen. Den børnesagkyndige vurderede på baggrund af samtalen med det ældste barn, *at* barnet ikke ønskede at gøre nogen af forældrene kede af det, *at* barnet ikke ønskede at vælge mellem sin mor og far, *og at* det derfor var vanskeligt at vurdere, hvorvidt barnets holdning og ønsker for samværet var præget af dette, eller om det var barnets reelle ønsker, som barnet kom frem med under samtalen.

Statsforvaltningen afslog at ændre den aftalte deleordning. Statsforvaltningen begrundede afgørelse med, at børnene havde udtrykt ønske om at fortsætte med deleordningen, og at det fremgik af udtalelserne fra børnenes skoler, at de var velfungerede og trivedes med samværet.

Statsforvaltningen fandt, at det forhold, at forældrene ikke samarbejdede så godt, ikke kunne føre til en anden vurdering.

I **sag 15** havde begge forældre søgt om en ændring af samværet mellem barnet (12 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene og en samtale med barnet i Statsforvaltningen.

Under samtalen i Statsforvaltningen ønskede barnet samvær hver 4. weekend med mulighed for at aftale ekstra dage, og barnet gav udtryk for, at det blev for rodet med

samvær hver 2. weekend. Den børnesagkyndige vurderede på baggrund af samtalen med barnet, at barnet var afglidende under samtalen, og at barnet ikke følte sig tilpas. Det var den børnesagkyndiges indtryk, at barnet virkede, som om barnet var i en vældig loyalitetsklemme og ikke kunne tale frit, at kontakten derfor var noget overfladisk, og at det var grunden til, at samtalen ikke kom helt i gang.

Den børnesagkyndige vurderede også, at barnet rent praktisk – men også følelsesmæssigt – havde vanskelig ved at dele sig mellem flere hjem, at barnet ikke helt kunne overskue, hvordan barnet imødekom både de voksnes behov og sine egne behov, samt at barnet derfor holdt fast i den nuværende ordning.

Statsforvaltningen indskrænkede samværet fra samvær hver 2. weekend til hver 4. weekend og lagde alene vægt på barnets udtalelser under samtalen i Statsforvaltningen.

4.3 Feriesamvær

I 11 af sagerne tog Statsforvaltningen stilling til enten kun feriesamvær eller feriesamvær som en del af afgørelsen. I alle sagerne var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst.

I én af de 11 sager traf Statsforvaltningen afgørelse og lagde forældrenes enighed til grund, og i denne sag var barnets perspektiv udelukkende belyst gennem forældrenes oplysninger.

Fire af sagerne handlede kun om feriesamvær, mens feriesamvær i seks af sagerne var en del af afgørelsen.

Når sagen kun vedrører feriesamvær, er kravene til belysning af barnets perspektiv ikke så store. Oftest er barnets perspektiv kun belyst ved forældrenes oplysninger. Dette er navnlig tilfældet, hvis børnene er store, når der tidligere har været enighed om et stort omfang sommerferiesamvær, og der er søgt om en begrænset udvidelse.

Det kan konkluderes, at Statsforvaltningen er opmærksom på belysning af barnets perspektiv i sagerne om feriesamvær.

Ankestyrelsen anbefaler, at Statsforvaltningen er opmærksom på at begrunde afgørelser om feriesamvær, når der samtidig tages stilling til det løbende samvær. I to sager var begrundelsen for feriesamværet mangelfuld.

Børnene var i de 10 sager, hvor Statsforvaltningen tog stilling til feriesamværet på baggrund af forældrenes uenighed om samværet, fordelt sådan, at der var et barn i alderen 0-2 år, fire børn i alderen 6-8 år, to børn i alderen 9-11 år og fire børn på 12 år eller mere. I én sag var der to børn.

Fælles for de 10 sager, hvor Statsforvaltningen tog stilling på baggrund af forældrenes uenighed om samvær, var, at barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene.

Sag 33 er et eksempel på en sag, hvor barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst.

I denne sag havde samværsforælderen søgt om udvidelse af sommerferiesamværet mellem barnet (13 år) og samværsforælderen. Bopælsforælderen havde søgt om nedsættelse af sommerferiesamværet mellem børnene (13 år og 11 år) og samværsforælderen. Børnenes perspektiv var kun belyst gennem forældrenes oplysninger.

Statsforvaltningen afslog at ændre sommerferiesamværet på tre uger og lagde i forhold til ansøgningen om udvidelse vægt på, at samværsforælderen havde et omfattende sommerferiesamvær, at der var søgt om en begrænset udvidelse, og at der ikke forelå oplysninger om, at det ene barn ikke trives med det nuværende sommerferiesamvær.

I forhold til ansøgningen om nedsættelse lagde Statsforvaltningen vægt på, at der ikke forelå oplysninger om, at børnene ikke trivedes med sommerferiesamværsordningen.

Sag 30 er et eksempel på en sag, hvor barnets perspektiv var tilstrækkeligt belyst og godt begrundet.

I denne sag havde samværsforælderen søgt om feriesamvær i sommerferien, påsken, efterårsferien samt til jul og nytår. Barnets perspektiv var belyst gennem forældrenes oplysninger, udtalelse fra barnets institution og lægelige oplysninger.

Statsforvaltningen fastsatte feriesamvær på op til tre overnatninger. Statsforvaltningen lagde vægt på forældrenes oplysninger om omfanget af det løbende samvær og samværsforælders oplysninger om, at barnet maksimalt havde haft én uges ferie med samværsforælderen senest fire år før afgørelsen.

I to sager var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst men ikke tilstrækkeligt begrundet. I begge sager var feriesamvær blot en del af afgørelsen. I den første sag var den børnesagkyndiges vurdering ikke inddraget, og i den anden sag var omfanget og placeringen af feriesamværet begrundet med en børnesagkyndig undersøgelse, der ikke forholdt sig til dette spørgsmål.

I **sag 20** havde samværsforælderen søgt om fastsættelse af feriesamvær mellem barnet (8 år) og samværsforælderen, herunder 2+1 uges sommerferiesamvær og samvær i ulige år fra sidste skoledag til den 28. december samt i lige år fra den 28. december til den første skoledag.

Barnets perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger, møde med forældrene i Statsforvaltningen, deltagelse af en børnesagkyndig på mødet, udtalelse fra barnets skole og samtale med barnet i Statsforvaltningen. Under samtalen gav barnet udtryk for, at barnet kun ville være hos samværsforælderen max tre overnatninger, fordi hun ellers ville savne bopælsforælderen for meget.

Den børnesagkyndige vurderede, at barnet i nogen udstrækning beskrev egne oplevelser med egne ord, men at barnet ikke kunne overskue konsekvenserne af samtalens indhold.

Det var den børnesagkyndiges indtryk, at barnet savnede samværsforælderen, og at barnet samtidig var usikker på deres indbyrdes relation.

Statsforvaltningen fastsatte syv dages sommerferiesamvær samme år og året efter 14 dages sommerferiesamvær. Statsforvaltningen lagde ved fastsættelse af feriesamvær vægt på, at barnet både i skolen og til samtalen havde givet udtryk for, at barnet savnede samværsforælderen, og at barnet havde behov for ro og forudsigelig samt et behov for at styrke sin relation til samværsforælderen.

Statsforvaltningen vurderede i forhold til sommerferiesamværet, at barnets erfaringsgrundlag i forhold til ferie af længere perioder med samværsforælderen var spinkelt, at barnet ville profitere af samvær af syv dages varighed med mulighed for aktiviteter, og at barnet til næste år ville være 9 år.

Statsforvaltningen fastsatte også samvær i ulige år fra sidste skoledag inden juleferien til den 28. december og i lige år fra den 28. december til dagen før første skoledag i ferien.

Ved denne vurdering lagde Statsforvaltningen vægt på, at barnet ville profitere af en længere periode, og at det var rimeligt, at jule- og nytårsperioden blev delt op, sådan at barnet skiftevis havde den første og den sidste periode af juleferien med samværsforælderen.

I **sag 37** havde samværsforælderen søgt om en udvidelse af samværet mellem barnet (7 år) og samværsforælderen, mens bopælsforælderen havde søgt om ophævelse.

Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene, opfølgende møde, børnesagkyndig deltagelse på mødet, udtalelse fra institution, oplysninger fra retten og kommunen, lægelige oplysninger og en børnesagkyndig undersøgelse.

Statsforvaltningen fastsatte feriesamvær under henvisning til den børnesagkyndige undersøgelse, som dog ikke i sin udtalelse havde forholdt sig til ferierne.

4.4 Vilkår

Tre af sagerne handlede om vilkår. Af disse vedrørte to af sagerne kun vilkår, mens én sag vedrørte både vilkår og løbende samvær. Det er vanskeligt at udlede noget generelt af sagerne om vilkår henset til, at der kun indgik tre sager i undersøgelsen.

Kun i én sag var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst.

I **sag 34** havde bopælsforælder søgt om, at samværsforælderen skulle aflægge urinprøve under overvågning, og at bopælsforælderen ikke ønskede at overvåge aflæggelse af urinprøve. Børnenes perspektiv var belyst gennem forældrenes oplysninger og et møde med forældrene.

Statsforvaltningen afslog at ændre vilkåret om aflæggelse af urinprøve hos lægen eller det lokale misbrugscenter, som var aftalt cirka 10 måneder før afgørelsen.

Statsforvaltningen begrundede afgørelsen med, at forældrene var enige om, at samværet fungerede godt for børnene, og at samværsforælderen havde foreslået, at bopælsforælderen efter anmodning kunne bede om, at samværsforælderen aflagde urinprøve. På den baggrund fandt Statsforvaltningen ikke grundlag for at ændre det aftalte vilkår.

I én sag var barnets perspektiv ikke tilstrækkeligt belyst, og i én sag var barnets perspektiv ikke tilstrækkeligt begrundet for så vidt angår vilkåret.

I **sag 7** havde bopælsforælder søgt om fastsættelse af vilkår om, at barnet (7 år) ikke måtte være i kontakt med dyr i forbindelse med samvær pga. allergi og astma.

Ansøgningen var begrundet i, at barnet overnattede hos samværsforælderen's kæreste, som havde hund og kat, at barnet blev passet af farmor, som havde hund, og at barnet var sygt, når barnet kom hjem fra samvær.

Barnets perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger og ved kopi af udskrift fra lægejournal, som bopælsforælderen havde indsendt, hvor det fremgik, at barnet viste udslag ved priktest for hest, hund, kat og støvmider.

Statsforvaltningen afslog at fastsætte vilkår og lagde vægt på, at samværsforælderen havde oplyst, at samværsforælderen i forbindelse med samværet så vidt muligt og på behørig vis behandlede og tog hensyn til barnets allergi og astma.

I sagen var der uenighed om, hvorvidt samværsforælderen tog hensyn til barnets allergi og astma. I sager, hvor der foreligger modstridende faktuelle oplysninger mellem forældrene om faktum, skærpes kravene til sagsoplysningen, f.eks. kunne Statsforvaltningen have indhentet en udtalelse fra en læge.

I **sag 5** havde både bopælsforælder og samværsforælder søgt om en ændring af samværet mellem barnet (5 år) og samværsforælderen. Bopælsforælderen havde også søgt om fastsættelse af vilkår om pasdeponering.

Barnets perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger, forældrenes deltagelse på møde i Statsforvaltningen, børnesagkyndige deltagelse på mødet, udtalelser fra barnets institution og en børnesagkyndig undersøgelse.

Statsforvaltningen afslog pasdeponering med henvisning til, at der ikke var oplyst om forhold, der kunne begrunde, at samværsforælderen skulle deponere sit pas under samværet. Statsforvaltningen burde konkret have skrevet, hvad Statsforvaltningen lagde vægt på.

4.5 Midlertidigt samvær og erstatningssamvær

En sag drejede sig om erstatningssamvær, og her var barnets perspektiv tilstrækkelig belyst og begrundet.

Fire sager drejede sig om midlertidigt samvær. I to af sagerne fastsatte Statsforvaltningen overvåget samvær, og i to sager suspenderede Statsforvaltningen samværet. I tre af sagerne var barnets perspektiv tilstrækkeligt belyst og begrundet.

I den ene sag traf Statsforvaltningen afgørelse og lagde vægt på, at forældrene var enige om overvåget samvær.

I de resterende to sager var et barn i alderen 3-5 år, et barn i alderen 6-8 år og et barn i alderen 9-11 år. I én af sagerne var der to børn. Fælles for de to sager var, at barnets perspektiv var belyst gennem forældrenes oplysninger.

Sagerne viser, at barnets perspektiv kan være tilstrækkeligt belyst gennem forældrenes oplysninger og en børnesamtale, eller gennem et møde med den ene forælder, deltagelse af en børnesagkyndig på mødet, oplysninger fra retten og lægelige oplysninger.

Kravene til belysning af barnets perspektiv ved midlertidige afgørelser er ikke store, hvilket hænger sammen med, at afgørelsen følges op af en endelig afgørelse.

Sag 29 er et eksempel på, at barnets perspektiv er tilstrækkeligt belyst og godt begrundet.

I sagen havde bopælsforælderen søgt om suspension af samværet mellem barnet (4 år) og samværsforælderen, og Statsforvaltningen imødekom ansøgningen.

Ved sagens vurdering lagde Statsforvaltningen vægt på, at bopælsforælderen havde oplyst, *at samværsforælderen var gået psykisk ned, at samværsforælderen ikke afleverede barnet efter samvær, at samværsforælderen talte i vildelse, og at barnet lugtede af tis og efterladenskaber efter samvær.*

Statsforvaltningen lagde også vægt på, at samværsforælderen flere gange tidligere var brudt psykisk sammen og havde været indlagt på psykiatrisk afdeling. Endelig tillagde Statsforvaltningen det vægt, at bopælsforælderen ikke vidste, om samværsforælderen var i medicinsk behandling, og at samværsforælderen ikke var kommet med bemærkninger til bopælsforælderen oplysninger.

Sag 12 er et eksempel på, at barnets perspektiv ikke var tilstrækkeligt belyst.

I sag 12 havde bopælsforælderen søgt om en ophævelse af samværet mellem barnet (5 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, udtalelse fra barnets institution og oplysninger fra kommunen.

Statsforvaltningen bestemte, at der ikke skulle fastsættes samvær og oplyste, at samværet fortsat var suspenderet. Ved sagens vurdering lagde Statsforvaltningen vægt på barnets alder, bopælsforældrens oplysning om at barnet fastholdt at være blevet slået af samværsforælder og forældrenes konfliktniveau.

Statsforvaltningen lagde også vægt på udtalelsen fra børnehaven, hvor det blandt andet fremgik, at barnets trivsel var markant forbedret siden suspensionen, og at barnet – siden samværet stoppede – havde fået gradvist større emotionel ro. Statsforvaltningen vurderede, at det var bedst for barnet, at samværet forblev suspenderet på trods af, at barnet savnede samværsforælderen.

I denne sag kunne barnets perspektiv være blevet belyst gennem observeret samvær fremfor en indgribende afgørelse om ophævelse af samvær også særligt henset til oplysningen om, at barnet faktisk savnede samværsforælderen.

Ankestyrelsen gør samtidig opmærksom på, at sagsbehandlingen skal fortsætte efter en midlertidig afgørelse. I både sag 12 og sag 29 blev det anført, at samværet var suspenderet, selvom Statsforvaltningen ikke behandlede videre på sagen, og den midlertidige afgørelse således ikke ville blive fulgt op af en endelig afgørelse.

5 Andre forhold, der gav anledning til opmærksomhed

Under gennemgangen er Ankestyrelsen blevet opmærksom på nogle problemstillinger, som ikke har været genstand for undersøgelsen, men som Ankestyrelsen alligevel finder anledning til at knytte nogle bemærkninger til.

5.1 Praksis om deleordninger

Ankestyrelsen konstaterede, at fem ud af de 16 sager, som vedrørte løbende samvær, handlede om deleordninger. I fire af disse fem sager var der fastsat eller aftalt en deleordning, som bopælsforælderen ønskede indskrænket. Én sag drejede sig om fastsættelse af en deleordning.

Sagerne viste et mønster i forhold til praksis for fastsættelse og ændring af deleordninger. Sagerne viste, at Statsforvaltningen ved fastsættelse af deleordninger lægger vægt på momenter som barnets alder, forældrenes konfliktniveau, omfanget af det hidtidige samvær, hvornår samlivsophævelsen fandt sted, og om barnet trivedes med deleordningen.

Det vakte dog opmærksomhed, at sagerne også viste, at Statsforvaltningen tillagde forældrenes konfliktniveau forskellig betydning i forhold til deleordninger.

Sagerne om deleordning giver Ankestyrelsen anledning til at overveje praksis om deleordninger og om Vejledning om samvær i den forbindelse bør uddybes og præciseres nærmere.

Momenterne kom blandt andet til udtryk i **sag 11**. I denne sag havde bopælsforælderen søgt om en indskrænkning af samværet mellem barnet (4 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst ved forældrenes oplysninger, skoleudtalelse, oplysninger fra retten og lægelige oplysninger, et møde med forældrene i Statsforvaltningen og børnesagkyndig deltagelse på mødet.

Under mødet havde den børnesagkyndige ydet grundig rådgivning om vigtigheden af, at forældrene fik forbedret samarbejdet og havde vejledt om, at barnets udvikling både følelsesmæssigt og kognitivt ville være i fare, hvis forældrene ikke tog ansvar for at bygge bro mellem barnets to verdener. Den børnesagkyndige vurderede, at forældrene skulle være gode rollemodeller for barnet, og at det ikke var anbefalelsesværdigt med en 7/7 ordning, hvis samarbejdet ikke blev forbedret.

Statsforvaltningen afslog at ændre den deleordning, som Statsforvaltningen tidligere havde fastsat. Statsforvaltningen lagde vægt på barnets alder, at det var kort tid siden, at forældrene var gået fra hinanden, det hidtidige samvær, udtalelsen fra barnets børnehaver om barnets trivsel og konfliktniveauet mellem forældrene.

Tre sager viste, at det tillægges afgørende betydning, om barnet er påvirket af konfliktniveauet.

I to af sagerne blev en aftalt deleordning ikke ændret, selvom der var et dårligt samarbejde mellem forældrene, under henvisning til at børnene trivedes med ordningen.

Den ene sag er sag 6, som er refereret under afsnit 4.2, og den anden sag er sag 8.

I sidstnævnte **sag 8** havde bopælsforælderen søgt om en indskrænkning af samværet mellem to børn (2 år og 6 år) og samværsforælderen. Børnenes perspektiv var belyst gennem forældrenes oplysninger, møde med forældrene i Statsforvaltningen, børnesagkyndig deltagelse på mødet, udtalelse fra institution og et retsforlig.

Statsforvaltningen afslog at ændre den aftalte deleordning og begrundede afslaget med, at det ikke var tilstrækkeligt sandsynliggjort, at børnene ikke trives med det aftalte samvær, og at udtalelsen fra dagsinstitutionerne ikke bekræftede, at børnene ønskede mere tid med bopælsforælderen. Statsforvaltningen lagde ikke vægt på, at forældrenes samarbejde og kommunikation for tiden ikke fungerede hensigtsmæssigt.

Statsforvaltningen vurderede, at når forældrene havde indgået en aftale om deleordning under et retsforlig cirka syv måneder før Statsforvaltningens afgørelse, kunne det forhold, at Statsforvaltningen kun anbefalede deleordning, når der var tale om større børn, og når samværet fungerede godt, ikke i sig selv begrunde, at deleordningen blev ændret, når børnene ikke mistrivedes med ordningen.

I én sag ændrede Statsforvaltningen en aftalt deleordning, da samarbejdet og kommunikationen mellem forældrene var dårligt, og børnene var prægede af konfliktniveauet. Dette var i sag 31, som kan læses under afsnit 4.2.

Ankestyrelsen konstaterede også, at Statsforvaltningen ikke fastsætter deleordninger for små børn. Afslag er begrundet med, at de ikke udviklingsmæssigt kan rumme en deleordning, og at de har behov for ro og en base for at kunne udvikle tilknytningsrelationer til begge forældre.

I **sag 3** havde bopælsforælderen søgt om en indskrænkning af samværet mellem barnet (1 år) og samværsforælderen, og samværsforælderen havde søgt om barnets bopæl og fastsættelse af samvær mellem barnet og den anden forælder. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, udtalelse fra barnets dagsinstitution og et møde med forældrene i Statsforvaltningen.

Under dette møde havde en jurist vejledt om, at Statsforvaltningen ikke kunne anbefale en deleordning for så små børn som barnet. Statsforvaltningen anførte, at et så lille barn ikke udviklingsmæssigt kunne rumme en deleordning, og at det var vigtigt for små børn, at de havde en fast og tryk base for at kunne udvikle trygge tilknytningsrelationer til begge forældre. Hvis et så lille barn ikke oplevede en tryk base, var der stor risiko for, at der blev udviklet en egentlig tilknytningsforstyrrelse, som ville skade barnet.

Statsforvaltningen ændrede den aftalte deleordning, hvor der var skift hver 2. eller 3. dag i et 14-dages rul til samvær fra fredag i lige uger til mandag og fra torsdag til fredag i ulige uger.

Statsforvaltningen lagde vægt på barnets alder, barnets reaktioner på samlivsophævelsen og den praktiserede deleordning. Statsforvaltningen lagde også vægt på dagplejens udtalelse om, at barnet var ked af det, ikke ville spise og sove, men nu var blevet et glad barn i tiltagende trivsel.

Statsforvaltningen fandt, at barnet havde en alder, hvor barnet ikke udviklingsmæssigt kunne overskue eller rumme en deleordning, og at barnet henset til sin alder også havde behov for ro til fortsat at kunne trives og udvikle sig uden at skulle være på overarbejde i forhold til at skulle tilpasse sig en deleordning.

5.2 Praksis om feriesamvær

Ankestyrelsen konstaterede et klart mønster i forhold til fastsættelse af feriesamvær. Sagerne viste, at Statsforvaltningen ved vurderingen af omfanget af feriesamvær blandt andet lægger vægt på barnets alder, det nuværende og hidtidige feriesamvær samt omfanget af det løbende samvær. En af sagerne viste også, at Statsforvaltningen opererer med en form for standardiserede feriesamvær i forhold til barnets alder.

Sagerne om feriesamvær giver Ankestyrelsen anledning til at overveje, om de momenter som tillægges betydning ved vurderingen af feriesamvær eventuelt skal præciseres i Vejledning om samvær under feriesamvær, herunder om der muligvis kan opereres med en form for standardiserede feriesamvær i forhold til barnets alder.

Et eksempel på en sag om feriesamvær, hvor Statsforvaltningen inddrog nogle af disse elementer, var **sag 30**.

I denne sag havde samværsforælderen søgt om feriesamvær mellem barnet (6 år) og samværsforælderen i sommeren, påsken, efterårsferien samt til jul og nytår. Barnets perspektiv var belyst ved oplysninger fra forældrene, udtalelse fra institution og lægelige oplysninger.

Statsforvaltningen fastsatte feriesamvær og lagde ved vurderingen af omfanget af feriesamværet vægt på omfanget af det løbende samvær og det hidtidige feriesamvær.

I to af de 11 sager om feriesamvær konstaterede Ankestyrelsen, at Statsforvaltningen fastsatte mere samvær end samværsforælderen havde bedt om, på trods af at samvær bør være udtryk for den samværsøgendes egen vilje og ønske om kontakt med barnet og ikke et resultat af indgriben fra det offentlige.

I **sag 2** havde samværsforælderen blandt andet søgt om feriesamvær mellem barnet (6 år) og samværsforælderen, herunder julesamvær i det ene år fra den 23. december til den 26. december og i det andet år fra den 24. december til den 27. december.

Sagen vedrørte også løbende samvær. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, møde med forældrene i Statsforvaltningen, udtalelse fra skole og udtalelse fra børnehaven, som bopælsforælderen selv havde indhentet.

Statsforvaltningen fastsatte blandt andet julesamvær fra den 29. december til den 1. januar det ene år og fra den 23. til den 27. december det andet år. Statsforvaltningen begrundede feriesamværet med barnets alder, og at det var et passende feriesamvær. Statsforvaltningen lagde også vægt på omfanget af det hidtidige praktiserede sommerferiesamvær.

I **sag 25** havde samværsforælderen søgt om feriesamvær mellem barnet (9 år) og samværsforælderen i 2015. Sagen vedrørte også løbende samvær. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, særskilt møde med forældrene, børnesagkyndig deltagelse på mødet og udtalelse fra skole.

Statsforvaltningen fastsatte samvær i 2015 og frem. Statsforvaltningen lagde vægt på, at forældrene på mødet i Statsforvaltningen samstemmende havde oplyst, at barnet siden 2011 og frem til august 2014 havde besøgt samværsforælderen fast hver anden weekend og i ferierne, og at barnet altid havde været glad for at være sammen med samværsforælderen.

Statsforvaltningen tillagde det også vægt, at bopælsforælderen under mødet i Statsforvaltningen havde givet udtryk for, at barnet savnede samværsforælderen, og at det af hensyn til barnet var vigtigt at få genoptaget samværet.

Endelig lagde Statsforvaltningen vægt på, at samværsforælders oplysninger om, at weekendsamværet startede op igen umiddelbart efter mødet i Statsforvaltningen og havde kørt stabilt siden, samt at der ikke i skoleudtalelsen var oplyst om forhold, der talte imod, at barnet fik samvær i ferierne.

5.3 Korrekt partshøring

Ankestyrelsen blev i en række sager opmærksom på, at Statsforvaltningen ikke partshørte over de oplysninger, som Statsforvaltningen tillagde vægt i afgørelsen og som var til ugunst for en af forældrene.

Sag 30 er et eksempel på, at Statsforvaltningen ikke partshørte over en oplysning, som blev tillagt vægt i afgørelsen.

I sagen havde samværsforælderen søgt om feriesamvær mellem barnet (5 år) og samværsforælderen. Statsforvaltningen fastsatte feriesamvær og lagde ved vurderingen af samværets placering vægt på det fremskredne tidspunkt i år, hvor bopælsforælderen allerede havde fastlagt ferie. Statsforvaltningen fandt på den baggrund, at det var bedst for barnet, at samværsforælderen valgte først året efter og fremadrettet i lige år.

Bopælsforælders oplysninger om, at bopælsforælderen allerede havde fastlagt ferie, var givet under en telefonsamtale med Statsforvaltningen før afgørelsen, og

Statsforvaltningen havde ikke inden afgørelsen partshørt samværsforælderen over oplysningen.

Ankestyrelsen fik også øje på, at Statsforvaltningen i nogle sager ikke i partshøringen gjorde forældrene opmærksom på, at der var mulighed for at komme med bemærkninger til Statsforvaltningen inden en rimelig frist, og at Statsforvaltningen ville træffe afgørelse på det grundlag, der allerede var i sagen, hvis forældrene ikke kom med yderligere bemærkninger.

I **sag 12** havde bopælsforælderen søgt om en ophævelse af samværet mellem barnet (5 år) og samværsforælderen. Statsforvaltningen bestemte, at suspensionen fortsat var gældende. Statsforvaltningen lagde blandt andet vægt på en udtalelse fra børnehaven, som forældrene ikke var partshørt over.

I **sag 15** havde bopælsforælderen søgt om en indskrænkning af samværet mellem barnet (12 år) og samværsforælderen. Statsforvaltningen indskrænkede samværet og lagde blandt andet vægt på en samtale med barnet i Statsforvaltningen. Notatet fra børnesamtalen med barnet blev sendt *til orientering* inden det opfølgende møde i Statsforvaltningen.

5.4 Aftaler

I otte sager traf Statsforvaltningen afgørelse om samvær og lagde vægt på, at forældrene var enige. I nogle sager var der således truffet afgørelse om nogle spørgsmål, som forældrene var enige om, og nogle spørgsmål som forældrene var uenige om.

Ankestyrelsen gør opmærksom på, at når der er enighed om samværet, kan Statsforvaltningen i stedet for at træffe afgørelse sende forældrene et samværsdokument, der er i overensstemmelse med forældrenes enighed.

Ankestyrelsen mener, at det skal være tydeligt, hvad Statsforvaltningen har truffet afgørelse om, når der både er spørgsmål, som forældrene er enige og uenige om.

I én sag var forældrene enige om samværets omfang men uenige om samværet skulle optrappes langsomt. Det kan dog ikke udledes af afgørelsen, om Statsforvaltningen for så vidt angår samværets omfang har lagt til grund, at der var enighed herom eller om Statsforvaltningen traf afgørelse herom.

I **sag 23** havde bopælsforælder søgt om en ændring af samværet mellem barnet (13 år) og samværsforælderen. Barnets perspektiv var belyst gennem oplysninger fra forældrene, særskilt møde med forældrene i Statsforvaltningen, udtalelse fra skole og kommune.

Statsforvaltningen anførte, at Statsforvaltningen fastsatte samvær fra fredag til søndag samt samvær i forbindelse med ferier og højtider.

Statsforvaltningen lagde vægt på barnets ønske om at komme på samvær hos samværsforælderen, og at der – indtil samværs afbrydelsen cirka fem måneder før afgørelsen – var weekendsamvær fra fredag til søndag.

Statsforvaltningen fandt ikke, at der var forhold, som burde medføre, at samværet blev optrappet langsomt. Statsforvaltningen lagde i den forbindelse vægt på barnets alder og fandt på trods af det høje konfliktniveau, at der kunne fastsættes weekend- og feriesamvær uden optrapning.